

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság a P. Korlátolt Felelősségű Társaság ... felszámoló megbízásából eljáró dr. Csilléry Alexandra ügyvéd ... által képviselt H. **Zártkörűen Működő Részvénytársaság „felszámolás alatt”** ... felperesnek az ... ügyintéző: ifj. dr. Sallay József ügyvéd) által képviselt B. P. I. rendű, a **M. Korlátolt Felelősségű Társaság** ... ügyintéző: dr. Deák Péter ügyvéd) és a ... ügyintéző: dr. Magyar Balázs ügyvéd) által képviselt Sz. H. ... III. rendű alperesek ellen szerződések érvénytelenségének megállapítása iránt a Fővárosi Bíróságon 22.G.41.789/2006 számon folyt, a Fővárosi Ítéltábla 11.Gf.40.509/2009/11. számú ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen a III. rendű alperes által 50. sorszámon előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság a Fővárosi Ítéltábla 11.Gf.40.509/2009/11. számú ítéletének felülvizsgálati kérelemmel meg nem támadott - az I. és II. rendű alperesre vonatkozó - rendelkezéseit nem érinti, a felülvizsgálati kérelemmel támadott - a III. rendű alperesre vonatkozó - rendelkezéseit hatályában fenntartja.

Kötelezi a III. rendű alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 525.000 (Ötszázhuszonötezer) forint - ÁFÁ-t is magában foglaló - felülvizsgálati eljárási költséget.

Ez ellen az ítélet ellen további felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s :

A jogerős ítéletben megállapított és a felülvizsgálati kérelem elbírálása szempontjából jelentős tényállás a következő:

I.

A 2005. május 25-én előterjesztett kérelem alapján indult felszámolási eljárásban a Bács-Kiskun Megyei Bíróság Fpk.03-05-000286/3. számú, 2005. szeptember 7-én kelt végzésével rendelte el főeljárásként a felperes felszámolását, felszámolóként a P. Kft-t jelölve ki. A felszámolás kezdő időpontja 2005. november 21., a felszámolás elrendelésének közzétételére 2006. január 5-én került sor. A felszámolási eljárásra a csődeljárásról, a felszámolási eljárásról és a végelszámolásról szóló 1991. évi XL. törvény (Cstv.) 2005. május 25-én hatályos rendelkezéseit kell alkalmazni.

A felperes képviselőjében eljáró ügyvezető, I.r. alperes, 2005. november 16-i dátummal ingatlan-adásvételi szerződést írt alá a II.r. alperessel mint vevővel négy debreceni ingatlan 30 millió forint vételárért történő megvételéről. A vevő 7.500.000 forintot kifizetett az adásvételi szerződések megkötésekor.

Szintén 2005. november 16-án engedményezési szerződést kötött a felperes nevében eljáró I.r. alperes a III.r. alperessel, melynek 1. pontjában a felek rögzítették, hogy „figyelemmel a Felek között 2005. november 15-én lejárt Váltókövetelésre” a felperes a III.r. alperesre engedményezte a II.r. alperessel szemben az ingatlanok vételára jogcímén fennálló 22.500.000 forint követelésrészt. Az adásvételi szerződést 2005. november 22-i dátummal két okiratban módosították, melyek szerint a vételár hátralékot kezelő ügyvédnek a III.r. alperes részére haladéktalanul készpénzben kell megfizetnie a 22.500.000 forintot.

Az adásvételi szerződésben foglaltaktól eltérően, a 2005. december 9-én kiállított készpénzfizetési számla és bevételi pénztárbizonylat szerint, a II.r. alperes a 22.500.000 forint összegű vételárhátralékot készpénzben a felperes pénztárába fizette be, ahonnan - a kiadási pénztárbizonylatból megállapíthatóan - ugyanezen a napon a III.r. alperes javára a teljes összeget készpénzben kifizették.

Az engedményezési szerződésben hivatkozott váltó a felperes által 2004. október 15-i dátummal kiállított saját váltó, amelyben a III.r. alperes, mint kedvezményezett részére 2005. november 15-i esedékességgel 22.500.000 forint megfizetését vállalta a felperes. Ugyanakkor a felperes 2004. december 31-i mérlegében és főkönyvi kivonatában, illetve a 2005. november 20-i fordulónappal készített beszámolójában váltótartozást nem tüntettek fel.

II.

A felperes 2006. június 7-én terjesztett elő keresetet az I.r. és II.r alperessel szemben. Az elsőfokú bíróság a keresetlevelet annak hiányossága miatt idézés kibocsátása nélkül elutasította. A felperes a 22.G.40.859/2006/5. számú végzést 2006. október 10-én vette át, a 2006. november 20-ra keltezett, postán küldött keresetlevele 2006. november 29-én érkezett a bíróságra.

A felperes a II.r. alperessel szemben a Cstv. 40.§ (1) bekezdés a) és b) pontjára hivatkozással kérte a szerződés érvénytelenségének megállapítását.

A III.r. alperessel szemben 2007. július 16-án (8. számú beadvány) terjesztette elő keresetét, s vonta őt perbe. Kérte, hogy a bíróság kötelezze a III.r. alperest 22.500.000 forint és annak a kifizetéstől járó kamatai megfizetésére, a Cstv. 34.§, 35.§ és 57.§-ai alapján. Keresetét - egyebek mellett - a jogalap nélküli gazdagodásra vonatkozó Ptk. 361.§ (1) bekezdésére alapította.

A felperes kártérítés jogcímén előterjesztett, módosított keresetét az I.r. alperessel szemben a gazdasági társaságokról szóló 1997. évi CXLIIV. törvény (Gt.) 29.§ (1) bekezdése alapján alkalmazandó Ptk.339.§ (1) bekezdésére alapította kérve, hogy a bíróság mind a II.r., mind a III.r. alperessel egyetemleges fizetésre kötelezze az I.r. alperest.

Az I.r. alperes a kereset elutasítását kérte.

A II.r. alperes a kereset elutasítását, illetve a per megszüntetését kérte arra hivatkozva, hogy a felperes vele szemben a perindítási határidőt elmulasztotta. Érdemben a kereset elutasítását kérte annak megalapozatlanságát állítva.

A III.r. alperes az elsőfokú eljárásban szabályszerű idézése, a bíróság többszöri tájékoztatása és figyelmeztetése ellenére a tárgyalásokon nem jelent meg, érdemi ellenkérelmet nem terjesztett elő.

Az elsőfokú bíróság az I.r. és II.r. alperesekkel szemben előterjesztett keresetet elutasította, kötelezte a III.r. alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 22.500.000 forintot, s ennek a 2005. december 9-től a teljesítésig terjedő időre járó késedelmi kamatát, valamint rendelkezett a perköltségről.

Határozatának indokolásában kifejtette, hogy a felperes a perindítással a Cstv. 40.§ (1) bekezdésében írt 180 napos keresetindítási határidőt elmulasztotta ugyan, azonban a Ptk.201.§ (2) bekezdésében írt megtámadási igényként a II.r. alperessel szemben érdemben vizsgálta a keresetet. Ennek eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az adásvételi szerződésben

meghatározott vételár és a forgalmi érték között nincs feltűnően nagy értékkülönbség, ezért a II.r. alperessel szemben benyújtott keresetet el kellett utasítani.

Bár elsődlegesen más jogcímet vizsgálva kötelezte a III.r. alperest a kereseti kérelem alapján a fizetésre, megállapította azt is, hogy mindenképpen kötelezni kellett volna őt az I.r. alperes által kifizetett összeg visszafizetésére, mert a felszámolás kezdő időpontját követően került sor a kifizetésre, és ez a Cstv. 38.§ (3) bekezdésébe ütközött.

Az I.r. alperessel szemben előterjesztett keresetet azzal az indokkal utasította el, hogy a III.r. alperes kötelezése folytán történő teljesítés esetén nem lesz a felperesi vagyonban kár, a Ptk.339.§ (1) bekezdésének alkalmazásához azonban szükség van a kár bekövetkezésére is.

III.

A felperes és a III.r. alperes fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, s kötelezte az I.r. alperest, hogy a III.r. alperessel egyetemlegesen fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 22.500.000 forintot és annak 2005. december 9-től a teljesítésig járó - a késedelemmel érintett naptári félét megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamatnak megfelelő mértékű - késedelmi kamatát, egyebekben az ítéletet helybenhagyta. Megváltoztatta a perköltség vonatkozásában az elsőfokú bíróság ítéletét, és rendelkezett a másodfokú perköltség viseléséről.

A másodfokú bíróság elsőként rámutatott, hogy a III.r. alperes által a másodfokú eljárásban előterjesztett bizonyítékokat - a felperes és a III.r. alperes között 2004. január 29-én létrejött megállapodást a III.r. alperes által a felperesnek biztosított kölcsön visszafizetéséről, valamint a III.r. alperes és a B. Kft. (ügyvezetője az I.r. alperes) által ugyanezen a napon kötött részvény-átruházási szerződést - a Pp.235.§ (1) bekezdése értelmében elbírálni nem lehetett. Az elsőfokú bíróság ugyanis többször kioktatta a III.r. alperest bizonyítási kötelezettségére, a bizonyítás elmulasztásának jogkövetkezményeire, felhívásai azonban nem hoztak eredményt, s a másodfokú eljárásban ennek pótlására már nincs lehetőség.

A felperes III.r. alperessel szemben érvényesített keresete tekintetében kifejtette, hogy a felszámolás kezdő időpontja objektív, független attól, hogy az érdekeltek arról mikor értesülnek, ezért a felszámolás kezdő időpontja után a jogszerű követelések jóhiszemű kiegyenlítésére sincs lehetőség a

felszámolási eljáráson kívül. A kifizetett összeget a hitelező a felszámoló felhívására köteles visszafizetni, a kamatfizetési kötelezettség pedig független attól, hogy a késedelem a kötelezettnek felróható-e vagy sem. Miután a jogszabálysértően kifizetett összeget a III.r. alperes a kifizetéstől kezdődően jogosulatlanul tartotta magánál, ezért a Ptk.301/A.§ (1)-(2) bekezdései alapján 2005. december 9-től köteles késedelmi kamatot fizetni. (EBH2003.961.) A Cstv. rendelkezései szerint az adós vagyonának elsődleges rendeltetése az, hogy abból valamennyi hitelező a követeléséhez a Cstv-ben meghatározott szabályok szerint jusson hozzá. Ha ez a vagyon a felszámolás kezdő időpontja után csökken annak következtében, hogy az egyik hitelező a Cstv-ben szabályozott eljárások rendjén kívül jut kielégítéshez, ez a teljesítés a többi hitelező rovására történik. A felszámolás kezdő időpontja és közzététele közötti időszakban a Cstv. 4.§-ának, 34.§ (2) bekezdésének, 38.§ (3) bekezdésének és az 57.§, 58.§-ainak megsértésével az adós felperes által a III.r. alperesi hitelező részére történt teljesítés akkor is jogellenes, ha az jogszerűen fennálló követelés kielégítésére történik, mert a teljesítésre az adott időpontban és az adott módon már nincs lehetőség. A jogellenes vagyonmozgás pedig egyúttal a Ptk. 361.§-ában szabályozott jogalap nélküli gazdagodást is megvalósítja, mert ahhoz a hitelező nem a Cstv. szerinti módon és rangsorban jutott hozzá (EBH 2007.1614.) A III.r. alperes a Cstv-ben szabályozott kielégítési módhoz képest előnyben részesült, mert nem az ott szabályozott rend szerint jutott hozzá a követeléséhez.

A Cstv. 34.§ (2) bekezdés szerint a felszámolás kezdő időpontjától kezdődően az adós vagyonával kapcsolatos jognyilatkozatot csak a felszámoló tehet, ezért az I.r. alperes jogszabálysértően járt el, amikor az ingatlanok vételárából fizetett a III.r. alperes részére, emiatt a III.r. alperes köteles az összeget a felszámolási vagyonba visszafizetni. Megalapozott követelését a III.r. alperes a felszámolási eljárásban hitelezői igénybejelentéssel jogosult érvényesíteni a Cstv. 38.§ (3) bekezdése alapján.

Miután a felperes a III.r. alperes ellen keresetét a Ptk. 361.§-ra alapította, vele szemben a Cstv. 40.§-ában meghatározott perindítási határidőnek nincs jelentősége. A felszámolás megindítása nem szünteti meg az adós Ptk. alapján fennálló keresetindítási jogosultságát, így a felszámoló az adós nevében jogosult a Ptk-ra hivatkozással pert indítani.

A Gt. 29.§ (1) bekezdésére hivatkozással a másodfokú bíróság megállapította, hogy az I.r. alperes károkozó magatartása a 22.500.000 forint jogszabálysértő kifizetésében valósult meg, ugyanakkor aki ezt megkapta, a III.r. alperes, jogalap nélkül gazdagodott vele. Az I.r. alperes károkozó a Ptk.339.§-a, míg a jogalap nélkül gazdagodó III.r. alperes a Ptk.361.§-a alapján

köteles az összeget a felperesnek megtéríteni. A Ptk. 334.§ (1) és (2) bekezdésére, a Ptk.337.§ (1) bekezdésére, és a bírósági gyakorlatra hivatkozással marasztalta egyetemlegesen az I. és III.r. alpereseket.

IV.

A jogerős ítélettel szemben a III.r. alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, állítva, hogy a jogerős ítélet sérti a Cstv. 40.§ (1) bekezdését, a Ptk. 361.§-át, a Pp. 130.§ (1) bekezdés h) pontját, 235.§ (1) bekezdését.

Elsődlegesen kérte az eljárás megszüntetését a Pp.157.§ (1) bekezdés a) pontja alapján, arra hivatkozva, hogy a Pp.130.§ (1) bekezdés h) pontja alapján a követelést el kellett volna utasítani a Cstv. 40.§ (1) bekezdésében meghatározott határidő elmulasztása miatt.

Másodlagosan kérte, hogy a Legfelsőbb Bíróság helyezze hatályon kívül a jogerős ítéletet és a felperes keresetét teljes egészében utasítsa el, mint ténybelileg és jogilag megalapozatlant.

Harmadlagosan kérte, hogy a Legfelsőbb Bíróság helyezze hatályon kívül a jogerős ítéletet és az elsőfokú bíróságot utasítsa új eljárás lefolytatására és új határozat meghozatalára a Pp.252.§ (3) bekezdése alapján, mert nagy terjedelmű bizonyítás lefolytatása szükséges. Ha azonban a Legfelsőbb Bíróság álláspontja szerint a másodfokú eljárásban ki lehet küszöbölni az anyagi- és eljárásjogi jogszabálysértéseket, úgy kérte, hogy a másodfokú bíróságot utasítsa új eljárás lefolytatására és új határozat meghozatalára.

Álláspontja szerint a felszámolás kezdő időpontja után azokban a tényállásokban, melyeket a Cstv. 40.§-a szabályoz, a keresetet már csak ezen a jogcímen lehet benyújtani, s nincs lehetőség a Ptk. általános szabályainak alkalmazására. A Ptk. és a Cstv. szabályainak összevetéséből arra a következtetésre jutott, hogy a felperes a III.r. alperessel szemben kizárólag a Cstv. 40.§-a alapján léphetett volna fel, azonban az ott szabályozott perindítási határidőt elmulasztotta. Ha a Ptk. szerint lehetőség is lenne a III.r. alperessel szembeni fellépésre (engedményezési szerződés, vagy a váltó kifizetés megtámadása), úgy a felperes a Ptk.236.§ (1) bekezdésében meghatározott határidőt is elmulasztotta.

Sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság nem fogadta el a másodfokú eljárásban általa benyújtott bizonyítékokat. Hivatkozott a Pp.235.§ (1) bekezdésének arra a rendelkezésére, hogy a fellebbezésben új tény állítására, illetve új bizonyíték előadására, az elsőfokú

bíróság által mellőzött bizonyítás lefolytatásának indítványozására akkor is sor kerülhet, ha az az elsőfokú határozat jogszabálysértő voltának alátámasztására irányul. Ebből azt a következtetést vontak le, hogy jogszerűen terjesztette elő új bizonyítékait, mert azok az elsőfokú határozat jogszabálysértő voltának alátámasztására irányultak.

Érthetetlennek találta, hogy az elsőfokú bíróság a jogalap nélküli gazdagodás szabályait alkalmazta a III.r. alperessel szembeni követelésre, míg a másodfokú bíróság a fedezetelvonó szerződésre, illetve a Ptk.236.§ rendelkezéseire hivatkozott. Álláspontja szerint a III.r. alperes nem jogalap nélkül gazdagodott a felperessel szemben, hiszen követelése állt fenn vele szemben, így a felperes vagyonából az I.r. alperes által teljesített visszafizetés esetében nem lehet szó jogalap nélküli gazdagodásról. Ezen kívül egyik fél sem tudta 2005. november 22-én, hogy a felperes felszámolása megindult, hiszen az arra vonatkozó végzést csak 2005. november 21-én hozták meg és a felszámolás megindulásának közzétételére is csak 2006. január 5-én került sor. A visszafizetés esetén rosszhiszeműségről vagy jogellenességről nem lehet szó, mert egy jogalappal bíró követelés esetén van mód jóhiszemű kiegyenlítésre.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében kérte a jogerős ítélet hatályában való fenntartását. Hivatkozott arra, hogy a III.r. alperes marasztalására nem a Cstv. 40.§-a, vagy a Ptk.235-236.§-ai alapján került sor, ezért a felülvizsgálati kérelem ezzel kapcsolatos előadásai irrelevánsak. A bíróság a Ptk.361.§-ára alapította ítéletét a III.r. alperessel szemben, jogalap nélküli gazdagodás miatt, mert a felszámolás kezdő időpontja után történt számára a kifizetés. Egyetértett a másodfokú bírósággal abban, hogy a fellebbezés során csatolt iratokat mellőzte az elbírálás során, mert az elsőfokú bíróság nem fosztotta meg az alperest semmilyen bizonyítási lehetőségtől, több ízben szabályszerűen felhívta arra és kitanította, hogy a bizonyítás elmaradásának mi a jogkövetkezménye.

A felülvizsgálati eljárásban az I.r. alperes akként nyilatkozott, hogy egyetért a III.r. alperes felülvizsgálati kérelmében foglaltakkal, a II.r. alperes érdemi jognyilatkozatot nem tett.

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet a Pp. 275. §-ának (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta felül és megállapította, hogy az nem jogszabálysértő.

A Legfelsőbb Bíróság elsődlegesen azt vizsgálta, hogy az I.r. alperesre kihat-e a III.r. alperes felülvizsgálati kérelme, tekintettel arra, hogy a jogerős ítélet egyetemlegesen marasztalta őket. Megállapította, hogy miután a jogerős ítélet különböző

jogcímeken marasztalta az alpereseket, ezért a III.r. alperes felülvizsgálati kérelme külön is elbírálható.

A továbbiakban megvizsgálta, hogy fennállnak-e az eljárás megszüntetésének feltételei a felülvizsgálati kérelemben megjelölt elsődleges kérelem alapján. A III.r. alperes azt állította, hogy a felperes elmulasztotta a Cstv. 40.§ (1) bekezdésében meghatározott határidőt a vele szembeni kereset benyújtására, ezért az eljárást meg kellett volna szüntetni a Pp.130.§ (1) bekezdés h) pontjára utalással.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati kérelmet e részében azért találta alaptalannak, mert a felperes III.r. alperessel szemben nem a Cstv. 40.§ (1) bekezdése alapján indított keresetet, hanem azt a Ptk. 361.§-ára alapította. Ebből következik, hogy a Cstv. 40.§ (1) bekezdése szerinti perindítási határidő betartásának vagy elmulasztásának a III.r. alperessel szemben érvényesített kereset vonatkozásában nincs jelentősége, s ugyanígy érdektelen a III.r. alperesnek a Ptk. 236.§ (1) bekezdésének alkalmazásával kapcsolatban kifejtett álláspontja is. A jogerős ítélet a III.r. alperes fizetési kötelezettségét nem a felszámolás kezdő időpontját megelőzően kötött szerződéseken alapuló jogviszonyok vizsgálatára alapította - melyekkel a Cstv. 40.§-a (1) bekezdésében foglalt és a Ptk. megtámadási szabályai foglalkoznak -, hanem arra, hogy a III.r. alperesnek történt kifizetés nem a Cstv. rendelkezéseinek megfelelően történt.

Alaptalanul hivatkozott a III.r. alperes a Pp. 235. § (1) bekezdésében foglaltak megsértésére is.

A III.r. alperes által a másodfokú eljárásban előterjesztett bizonyítékok már az elsőfokú eljárás során léteztek, de azokat felhívás ellenére nem csatolta be, érdemi védekezést egyáltalán nem terjesztett elő. Nem vitásan a III.r. alperes által hivatkozott rendelkezés valóban lehetővé teszi a fellebbezésben új tény állítását, új bizonyíték előadását, vagy bizonyítás lefolytatásának indítványozását, azonban a 141. § (6) bekezdésében foglaltakat ebben az esetben is alkalmazni kell. Eszerint, ha a fél alapos ok nélkül késlekedik ezek előterjesztésével és a bíróság felhívása ellenére az elsőfokú eljárásban nem tesz eleget e kötelezettségének, akkor a bíróság a fél előadásának, előterjesztésének bevétele nélkül határoz. Jelen eljárásban e feltételek megvalósultak, ugyanis a bíróság - a jogkövetkezményekre történt kioktatás mellett - bizonyíthatóan többször felhívta az alperest érdemi védekezésének, nyilatkozatának, bizonyítékainak előadására, melynek azonban a III.r. alperes nem tett eleget. A III.r. alperes mulasztását pedig az a felülvizsgálati tárgyaláson tett előadása sem menti, hogy más jogi képviselővel rendelkezett az elsőfokú eljárás során.

A felülvizsgálati kérelem érdemével kapcsolatban a Legfelsőbb Bíróság teljes mértékben egyetért a másodfokú bíróság által részletesen kifejtett, a jelen határozat tényállásában ismertetett azon állásponttal, mely szerint a felszámolás kezdő időpontját követően nincs lehetőség a felszámolásra vonatkozó szabályokban rögzítettektől eltérő módon hitelezői igény kiegyenlítésre, ha ilyen történik, az így kifizetett összeget a felszámolási vagyonba vissza kell fizetni. A jogerős ítéletben ezzel kapcsolatban kifejtett álláspont megfelel a jogszabályoknak és a Legfelsőbb Bíróság gyakorlatának, ezért azt a Legfelsőbb Bíróság megismételni nem kívánja.

Mindezekből következően a Legfelsőbb Bíróság megállapította, hogy a jogerős ítélet nem jogszabálysértő, ezért azt a Pp.275.§ (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A Legfelsőbb Bíróság a III.r. alperest a Pp.270.§ (1) bekezdése szerint alkalmazott Pp.78.§ (1) bekezdése alapján kötelezte a felperes felülvizsgálati eljárással kapcsolatban felmerült költségének megfizetésére. A felperest képviselő jogi képviselő munkadíjának összegét a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003.(VIII.22.)IM. Rendelet 3.§ (2) bekezdésének b) pontja, (5) bekezdése, és a 4/A.§ (1) bekezdése alapján határozta meg.

Budapest, 2011. január 21.

Dr. Török Judit s.k. a tanács elnöke, Dr.Csőke Andrea s.k. előadó bíró, Dr.Pethőné dr. Kovács Ágnes s.k. bíró